

Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer Fejér megyében

Készítette: Márky Balázs

Fejér megye

- 108 település, olykor egymástól nagyobb távolságok,
- Két megyei jogú város: Székesfehérvár, Dunaújváros,
- Kevés az 500 fő lélekszám alatti település, valamint kevés a zsáktelepülés,
- Az 1000 fő lakosságszám feletti falvak száma jelentős,
- Fő foglalkoztató városok a megyében: Székesfehérvár, Dunaújváros, Mór, Bicske, Sárbogárd,
- Fő foglalkoztató városok a megyén túl: Budapest és környéke, Tatabánya, Győr,
- Korábban kistérségi ellátás csak Bicske környékén működött.

Könyvtári ellátás a megyében a KSZR bevezetés előtt I.

- Sok faluban a könyvtárak működése hosszú távon nem volt biztosítva
- Nincs állandó személyzet, több helyen szünetelést jelentettek évek óta
- Sok könyvtár állománya elavult, 70-es, 80-as években kiadott művekből állt
- Hivatalosan egy településen (Bakonykúti) nem működik könyvtár, de ennél több faluban nem működött ellátás

Könyvtári ellátás a megyében a KSZR bevezetés előtt II.

- A rendszerváltás óta önállóvá vált falvak nem rendezték a könyvtáraik állományát, (pl. Csabdi, Daruszentmiklós, Újbarok)
- Több helyen az iskolával közös működés miatt került hátrányba a közkönyvtári funkció (pl. Csákberény, Daruszentmiklós)
- A könyvtárak felújításához, költöztetéséhez, fejlesztéséhez (főleg IKSZT pályázatok), ritkán vették igénybe a megyei könyvtár segítségét, szakmai tanácsait

Könyvtári ellátás a megyében a KSZR bevezetés előtt III.

- Szakképzett, 8 órás könyvtáros csak a közel 5.000 fő lélekszámú településeken található, frissülő állománnyal, integrált könyvtári rendszer működtetésével, pl. Bodajk, Mezőfalva
- A Vörösmarty Mihály Könyvtár Székesfehérváron 2013-ig kettő, egyes időszakban egy fő módszertanos könyvtárossal tudta ellátni a megye könyvtárainak szakmai koordinálását.
- Az ellátó könyvtár is jelentős átszervezésen ment keresztül, fenntartó változott, egyesült a városi könyvtárral

Felkészülés a megyei ellátásra

- A volt Városi Könyvtár feldolgozó osztálya a Központi Könyvtárba költözött, a négy főből ketten feldolgozó munkát végeznek, a KSZR dokumentumaival is foglalkoznak, egy fő a helyismereti csoportba került, és egy fő módszertanos lett.
- A módszertani csoport szervezetileg a feldolgozó osztályhoz került. Jelenleg három fő módszertanos könyvtáros van, valamint egy fő foglalkozik a rendezvények koordinálásával.

Megyei ellátás

- 2013-ban 37 település,
- 2014-ben 51 település
vesz részt a KSZR-ben.

A tényleges munka 2013 júniustól kezdődött, miután a KSZR rendelet életbe lépett.

Két év alatt 25 településen történt leválogatás az állományokból, kivonva az elavult dokumentumokat.

Megyei ellátás

Az előző évben a könyvtári rendezvények előírt mennyisége fél év alatt közel 100 százalékban teljesült, kézműves foglalkozások, zenés irodalmi műsorok, író-olvasó találkozók, vetítések, közös programok zajlottak és zajlanak.

Az Országos Könyvtári Napok rendezvénytársorozathoz 25 település csatlakozott 2014-ben.

Négy településen elkezdtek kiépíteni az integrált könyvtári rendszert (Textlib), az ellátó könyvtár rendszeréhez csatlakozva.

Megyei ellátás

A 2014. évi támogatás felosztásának terve

- 38 % dokumentum (ebből 4 % nem hagyományos dokumentum, 4 % időszaki kiadvány)
- 20 % főleg informatikai célú eszközbeszerzés
- 20 % rendezvény
- 10 % egyéb eszközbeszerzés
- 12 % üzemanyag, egyéb és közös költségek

2015-ben szeretnénk a könyvtárak felszereltségét, belső környezetét vonzóbbá tenni.

A kistélepülési ellátás megközelítése a társadalmi szerepvállalás tükrében I.

- Alapvető cél, hogy a települési könyvtárak a megyei hatókörű könyvtárral azonos színvonalú ellátásban részesüljenek
- Esélyegyenlőség: akadálymentesítés, ingyenes szolgáltatások, a hátrányos helyzetűek segítése, nagycsaládosok támogatása
- Az oktatás segítése, az élethosszig tartó tanulás támogatása
- Az ODR működtetése
- Közösségi tér: egyes helyeken iskola, óvoda sem működik már helyben

A kistelepülési ellátás megközelítése a társadalmi szerepvállalás tükrében II.

- A digitális írástudás fejlesztése: számítógép használói tanfolyamok
- Irodai szolgáltatások: fénymásolás, szkennelés
- Rendezvények, minden korosztálynak: egyes falvakban először láttak a gyerekek bábszínházat, stb.
- Részvétel a település életében: a települési könyvtár a falunapra is szervezhet gyermekfoglalkoztatót, műsort
- „Nyitott kapuk”: Együttműködés a Nemzeti Művelődési Intézettel, melynek keretében a Vörösmarty Mihály Könyvtár is részt vett Bodmér, Mátyásdomb programján

A szolgáltató helyek tárgyi feltételei I.

- Az IKSZT-ben működő könyvtárak előnyben vannak
- Kevés az önálló és korszerű épületben működő könyvtár, kb. 2-3 ilyen épület van
- A legtöbbjük felújításra szorul, bővítésre, korszerűsítésre, a fűtés, nyílászárók kérdésében is
- Több helyen iskolával közös épületben, térben működnek, gondot jelent, hogy a helyiséget a könyvtáros nélkül, tudtán kívül is használják
- Sok helyen a rendelkezésre álló tér kevés, polcoknak jut hely, de másra már nem

A szolgáltató helyek tárgyi feltételei II.

- Az állomány sok könyvtárban elavult, leválogatást igényel
- Kevés az új könyv
- A helyiséget ritkán takarítják
- A nyilvántartások nem naprakészek, vagy nincsenek szakszerűen vezetve, egyes esetekben a leltárkönyvek hiányoznak
- A pályázatokkal nem mindig tudjuk, hol tartanak az önkormányzatok

A szolgáltató helyek tárgyi feltételei III.

- Több könyvtár és vele együtt a művelődési ház megújult a Darányi Ignác terv keretében
- Az informatikai felszereltség változó, vannak jobb és rosszabb helyzetben lévő könyvtárak
- A számítógépes fejlesztést nehezíti a szűk tér, infrastruktúra hiánya
- A bútorok sok helyen cserére szorulnak, új eszközök ott vannak, ahol a könyvtárkezelők régóta dolgoznak és a helyet magukénak érzik

A szolgáltató helyek személyi feltételei I.

- Ritka a jó személyzet
- Vannak falvak, ahol nincs állandó könyvtárkezelő, a kérdést közcélú foglalkoztatottak révén oldják meg
- Nem terveznek hosszú távon a könyvtári munkával
- A könyvtár a sokadik feladatuk a munkakörükben, nincs elegendő idejük foglalkozni vele
- Magas a fluktuáció, a könyvtári szolgáltatásokat szívesen fogadják, de a kötelezettségeknek már nehezen tudnak eleget tenni, pl. statisztikák vezetése

A szolgáltató helyek személyi feltételei II.

Sok helyen határidős, főleg éves szerződésekkel foglalkoztatják a személyzetet, és bár elmenne szakirányú tanfolyamra, de nem mer, nincs életpálya előtte,

A nem helyben lakó személyzet érezhetően hátrányban van,

A helyben lakó, de más településen dolgozó személyzet nem feltétlenül tud megfelelő nyitva tartással működni,

Nem mindig lehet megoldani a helyettesítést, a könyvtár zárva tartásra kényszerülhet.

A szolgáltató helyek egyéb feltételei

- Fenntartó: változóan vélekednek a könyvtár fontosságáról.
- Kevés helyen van megfelelő működési feltétel.
- Sok helyen működnek forráshiánnyal, nem tudnak a könyvtárra elegendő pénzt fordítani.
- Vannak, ahol nagy reményeket fűznek hozzá,
- Vannak, ahol kötelezettségnek tekintik.
- Következmények: hiányos információ megosztás, a könyvtáros nem tud a KSZR-ről, nem tudunk a személyzet változásáról, futó pályázatokról.
- Hiányos információk, pl. ARTISJUS kötelezettségek

A megyei könyvtár által alkalmazott igényfelmérési módszertan ismertetése I.

Előzmények:

- A szolgáltatás ismertetése már a bemutatkozó levélben, a szerződés megkötése előtt,
- A szerződött települések felkeresése.
- Tárgyalások a fenntartókkal és a könyvtárak megtekintése.

KÖNYVTÁRHASZNÁLAT A SZOLGÁLTATÓ HELYEKEN 2013-BAN

○ **Átlag / 37 szolgáltató hely**

○ Regisztrált olvasók	121 fő
○ ebből 14 év alattiak	41 fő
○ Kölcsönzések száma	1199 db
○ ebből 14 év alattiak	375 db
○ Helyben használat	865 alkalom
○ ebből 14 év alattiak	384 alkalom

A megyei könyvtár által alkalmazott igényfelmérési módszertan ismertetése II.

Igényfelmérés:

- A könyvtárak helyzetének felmérése szakmai, környezeti és szervezeti szempontból, az ötéves terv útmutatásai alapján
- Felmértük az eszközállományt, berendezést, dokumentumállományt,
- Feljegyeztük a helyi elképzeléseket
- A későbbiekben elégedettségmérő ív készült és ki lett küldve az olvasók és a kollégák felé

Webes szolgáltatások a kistélepolések irányába

- A Vörösmarty Mihály Könyvtár a saját honlapján ismerteti a szolgáltatást, a szolgáltató helyeket, térkép segítségével, elérhetőségekkel: www.vmk.hu
- Az elégedettségmérés is itt került kihelyezésre,
- Az elképzelések között szerepel, hogy a könyvtár aloldal keretében lehetőséget ad bemutatkozni a szolgáltató helyeknek,
- Az OPAC településenkénti keresési lehetőséget biztosít,
- A könyvtárközi kérések a katalóguson keresztül közvetlenül beküldhetők.

A községi weblapokon közzétett információk köre

- A települések honlapjain a könyvtári adatok ismertetése változó,
- Az állandó személyzettel működő szolgáltató helyekről fent vannak az elérhetőségek, nyitva tartás,
- A KSZR ismertetését a következő évre tervezzük, hogy a települések is kihelyezzék a honlapjukra,
- Sokszor a weblapok mellett fontos információforrás a helyi újság, melyet sok esetben feltesznek a honlapra, vagy a lakosság ingyenesen hozzájut, és ezekben tesznek közzé aktuális információkat a könyvtárakról is.

„Jó gyakorlatok” bemutatása

I.

- **A külön pénzügyi intézményi könyvelésből fakadóan:**
 - - saját km nyilvántartás
 - - külön számláztatás, amennyire lehet, kerülni a megosztott számlákat
 - - könyvelési, pénzügyi ismeretek elsajátítása, főleg rendezvények egyeztetése miatt, pl. 7-es adószám
- **Eszközhiányból fakadóan:**
 - - használt, kevés km-t futott kisbusz vásárlása, kizárólag KSZR célokra
 - - tömegközlekedés igénybe vétele, amennyiben hatékonyabb

„Jó gyakorlatok” bemutatása

II.

- **Az ellátó könyvtár alacsony létszámából fakadóan:**
- - Olvasószolgálati, tagkönyvtári kollégák bevonása a települési leválogatásokba
- - Olvasószolgálati, valamint kulturális közcélú foglalkoztatottak részt vesznek a könyvek szerelésében
- - A szolgáltató helyi kollégák önállóságra oktatása: a rendezvényeket maguk szervezik, állítják össze, az ellátó könyvtár csak ajánlással, számlák, szerződések kezelésével foglalkozik
- - A könyvajánlók táblázatkezelőben készülnek, így a szolgáltató helyen azonnal látják hogy mekkora értékben válogatnak

„Jó gyakorlatok” bemutatása

III.

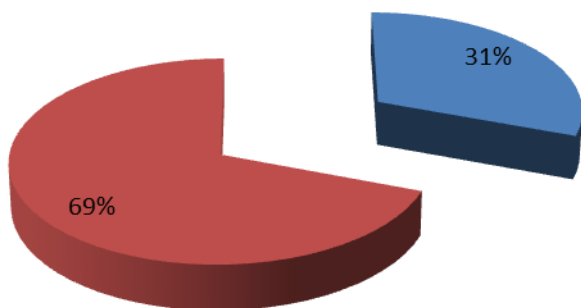
Eredmények:

- Újra nyitottak korábban zárva tartó, szünetelő könyvtárak: Daruszentmiklós, Sárkeszi, Soponya,
- Az ellátás, felszereltség javul, új eszközök, dokumentumok segítségével, a helyben dolgozók munkája is könnyebbé vált,
- Az olvasói érdeklődés emelkedik, egyre népszerűbb a könyvtárközi kölcsönzés,
- Különösen népszerű a gyermek- és ifjúsági irodalom.

A program típusa, mely a KSZR szolgáltató könyvtár szervezésében valósult meg	KSZR állami támogatásból és saját forrásból	
	lebonyolított programok száma	részvevők száma összesen (fő)
Vetélkedők, versenyek	10	288
Könyvtárbeutató	37	777
Tanítási óra iskolai csoportoknak	12	161
Könyvtári óra iskolai csoportoknak	8	208
Játékos tevékenység	11	253
Tanfolyam, tréning	1	26
Előadás, konferencia	29	1365
Kiállítás	12	924
Könyvbemutató	4	120
Műsoros, szórakoztató rendezvény	33	3328
Hangverseny	-	
Filmvetítés	1	16
Használó képzés	46	755
Digitális kompetenciafejlesztés	-	
Egyéb	9	570
Összesen	213	8791

Tudja mit jelent a KSZR?

■ Igen ■ Nem

HONNAN, KITŐL, MIT HALLOTT RÓLA?

KÖNYVTÁROSTÓL

A KÖNYVTÁR MEGNYITÓJÁN

INTERNETRŐL

KÖNYVTÁRBAN

EGY KÉPZÉS KAPCSÁN, MUNKAHELYEN

JELENTŐS ESÉLY NYÍLIK ARRA, HOGY A TELEPÜLÉSEN ÉLŐK IS UGYANAHHOZ AZ INFORMÁCIÓHOZ JUSSANAK, MINT

A VÁROSOK LAKÓI

EGYÜTTMŰKÖDÉS A MEGYEI KÖNYVTÁRRAL, SOK PÉNZT

KAP A KÖNYVTÁR FEJLESZTÉSRE

A TELEPÜLÉSI KÖNYVTÁRNAK ELŐNYÖS, FEJLŐDIK AZ

INFRASTRUKTÚRA

ALAPVETŐEN JÓ ELGONDOLÁS, AZ A KÉRDÉS MEDDIG?

SZAKMAI TANÁCSADÁST IS KAP A KÖNYVTÁR A PÉNZ MELLÉ, ÍGY A HELYI KÖNYVTÁROSNAK KEVESEBB A DOLGA

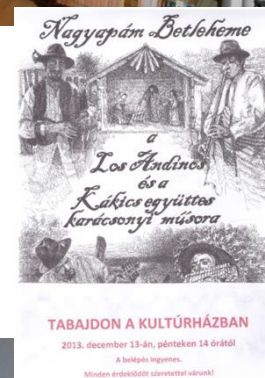
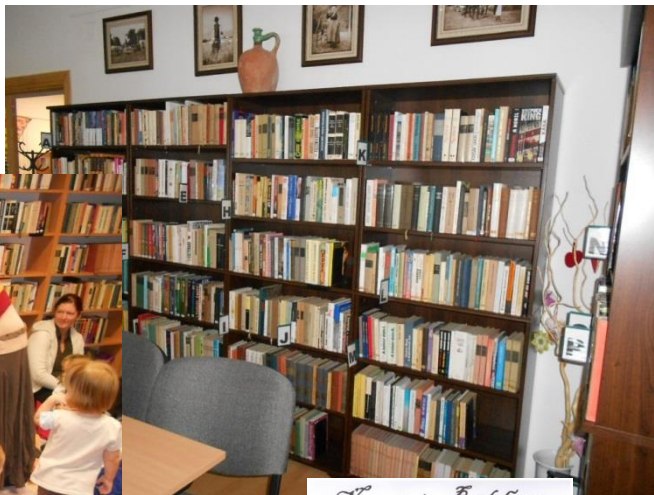
CÉLJA, HOGY A TELEPÜLÉS LAKOSAINAK VÉLEMÉNYÉT

MEGISMERJE A HELYI KÖNYVTÁR HELYZETÉRŐL

NEM IZGAT, HA NEM TUDOM! – LÉNYEG, HOGY A

KÖNYVTÁROS TUDJA

Tabajd

Mezőfalva

Beloianisz

Mány

Sárszentmihály

Vál

Mező-
komárom

Csákberény

Nagykarácsony

Daruszentmiklós

Csabdi

Mecsér (Balinka)

Kollégáink folyamatosan úton
vannak,
a könyvtárakért, az olvasókért,
egymásért.

Köszönjük
a figyelmet!